

Velja po pošti:

za celo leto naprej . . . 20—
za pol leta . . . 13—
za četrt . . . 8-50
za en mesec . . . 2-20
za hemčijo o-olotno . . . 29—
za ostalo inozemstvo . . . 35—

V upravištvu:

za celo leto naprej . . . 22-40
za pol leta . . . 11-20
za četrt . . . 5-80
za en mesec . . . 1-90
za pošiljanje na dom 20 v, na
mesec. — Posamezne štev. 10 v.

SLOVENE C

Inserati:

Enostopna petivista (72 mm):
na enkrat . . . po 15 v
na dvakrat . . . 13 v
na trikrat . . . 10 v
na več kot trikrat . . . 9 v

V reklamnih notkah stane
enostopna garmondvsta
30 vinarjev. Pri večkratnem
objavljenju primeren popust.

Izhaja:

vsek dan, izvenemli nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nehrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Opravištvu je v Kopitarjevih ulicah št. 6.
Sprejema naročnine, inserate in reklamacije.
Upravišškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 4 strani.

Važna seja goriškega deželne zbornice.

(XIV. seja 9. februarja 1910.)

Seja se je pričela ob pol 5. popoldne. Prebera se razne prošnje za podporo, med temi prošnje raznih slovenskih kmečkih posojilnic. Med došlimi vlogami se nahajajo protesti raznih dekanatov proti načrtu deželne odbora glede pregledovanja cerkvenih računov od strani deželne odbora. Poslanec Marinčič predlaga, naj deželni odbor predloži načrt novega občinskega volivnega reda s splošno skupino. Podoben predlog je predlagal poslanec Pettarin. Poslanec Pettarin je vložil interpelacijo na notranjega ministra glede občinskega reda. Manfreda predlaga, naj se pomnože mesta živinodravnikov na deželi ter naj se dajo podpore mladeničem, da bodo lahko obiskovali podkovsko šolo v Ljubljani. Sprejet je bil ta predlog po dolgi debati z dodatkom poslanca Pettarina, da se predlog raztegne na celo deželo in da se dajo podpore za vse enakovredne podkovske šole, kakor je ljubljanska. Med govorom poslanca Manfreda pride v zbornico prevzvišeni knez nadškof dr. Sedej.

Pomožna akcija za Goriško.

Poslanec Faidutti je utemeljeval svoj predlog, naj deželni zbor pozove vlado, naj zopet skliče ministrsko komisijo, ki naj se informira ter dela za rešitev nujnih potreb dežele. Predlaga, da se to nujnim potom reši. — Pettarin je predlagal, naj se zadeva prepusti deželnemu odboru. Poslanec Zega izjavlja, da je vladni načrt svoj čas našel v ljudstvu mnogo odmeva. Ljudstvo je komaj čakalo, kedaj se začne pomožna akcija. Obljube vlade se niso izvršile. Skoro se dozdeva, da bo naša dežela pozabljena. Zato z veseljem pozdravlja predlog poslanca Faiduttija. Pričuje pa poslanca Pettarinu, naj se zadeva izroči deželnemu odboru, da jo ta reši pri vladi. — Laški liberalci Antonelli v divjem govoru napada laške krščanske socialce ter pravi, da so v teku zadnjih let šli milijoni v Furlanijo in da zato krščanski socialci ne delajo prav, če pravijo, da se ni nič storilo za Furlanijo. Antonelli je moral Pajer opominjati, naj bo bolj miren in stvaren.

Poslanec Zega pravi, da se mu v očigled temu, kolikor so italijanski poslanci dosegli za Furlanijo, zdi milo, ko vidi, da slovenski del dežele dobiva le drobščine. Posebno je zanemarjen kanalski okraj. Pričakuje, da bo vladna akcija res imela kaj uspeha. Sprejet je bil nato po dolgi in ostri debati predlog Faiduttijev, izpremenjen po Pettarinovem izpreminjevalnem predlogu. — Poslanec Piccinini predlaga, naj se plače učitelje zenačijo s plačami učiteljev na ljudskih šolah. Po dolgi debati se je ta predlog oddal šolskemu odseku.

V proslavo cesarjevega jubileja.

Po predlogu deželne odbornika Pettarina naj se v proslavo cesarjevega jubileja ustanovi več ustanov.

1. Ustanovi naj se posebna ustanova, iz katere naj se vsako leto da za vsaki del dežele po 1000 kron tistemu kmetovalcu, ki bi se največ trudil za razvoj kmetijstva. Sprejet je bil ta predlog z dodatkom dr. Gregorčiča, če je več vrednih prosilcev, naj dobijo dva najvrednejša prosilca po 500 kron.

2. Število brezplačnih prostorov za bolne otroke v morskem zdravilišču v Gradežu se zviša od 8 na 16 in letni dohodek od 800 K na 1600 K. — Poslanec Piccinini je predlagal, naj se dá primerna podpora zavodu »Orfanotrofio Friulano« (Furlanskemu siroti-

šču) in »Slovenskemu sirotišču«. Posl. Gregorčič predlaga, naj se ta predlog odstopi peticijskemu odseku, ki ima ravnokar rešiti tozadevne prošnje obeh zavodov. Poslanec Faidutti prosi, naj se z ozirom na slovesnost trenutka sprejme tudi Piccininijev predlog. — Sprejet je bil predlog deželne odbora. Piccininijev predlog pa se je oddal odseku.

3. Nova norišnica naj se imenuje v večni spomin cesarjevega jubileja »Deželna umobolnica Franca Jožefa I.« Sprejeto soglasno.

4. Podpore za visokošolce naj se zvišajo od 400 K na 600 K ter naj se raztegnejo na dobo vseh študij. Soglasno sprejeto.

Deželna norišnica.

O deželni norišnici je poročal poslanec Pettarin. Primanjkljaj znaša 470.000 K. Vlada se naprosi, naj dá znatno podporo ter naj vrhutega, za vzdrževanje prispeva vsako leto stalen znesek. Predlog se odstopi finančnemu odseku. — Prememba statuta deželne gluhonemnice se odda šolskemu odseku.

Nova deželna palača.

Poslanec Pettarin predlaga, naj deželni zbor sklepa, ali naj se nova deželna palača zgradi na že kupljenem svetu na starem pokopališču ali pa naj se kupi in predela Attemsova palača na Kornu, svet na Corssu pa proda. Predlog se je oddal tehniškemu in finančnemu odseku. — Nato se je finančnemu odseku odkazal predlog, da se ustanovi deželni zalog 15.000 K za nujne potrebe. Država naj pa v ta namen prispeva 150.000 K. — Sprejeta je bila nato izprememba cestnega zakona in zakon o varstvu poljske lastnine.

Deželna hranilnica.

Poslanec Pettarin je utemeljeval predlog, naj se odobri pravilnik nove deželne hranilnice in posojilnice; zakonskemu načrtu naj deželni odbor preskrbi sankcijo. Poslanec Meizlik (ital. kršč. soc.) predlaga, naj se ta zadeva odloži z dnevnega reda. Proti Meizlikovemu predlogu govori ostro laški liberalci Venier.

Knez nadškof dr. Sedej — govori.

K besedi se oglasi knez nadškof dr. Sedej, ki ob splošni napetosti izjavlja slovensko, da je proti predlogu deželne odbora ter za predlog poslanca Meizlika. Zadeva je važna za celo deželo. Imamo dovolj zavodov, ki dosega isti namen, kakor je označen v § 1. nove deželne hranilnice. Imamo na deželi kmečke rajfajznovke in v Gorici poleg drugih zavodov tudi pupilarno varen »Mont«. Zdi se, kakor da je načrt deželne hranilnice le kopija »Monta«, ki se mu s tem napoveduje konkurenca. To je silno važno za celo deželo; kajti če bo trpel »Mont«, bo trpela cela dežela. Tudi naša združna organizacija dobi konkurenta. In če se z novim zavodom tako konkurira, grozi se obstoječim denarnim zavodom, potem to ni zdrav gospodarski razvoj. (Odobranje pri italijanskih krščanskih socialcih.) Nato se je razvnela dolga, vroča debata, ki so se je od italijanske kršč.-socialne strani udeležili Faidutti, Bugatto, Piccinini in Pinančič. Pred glasovanjem predlaga posl. Bugatto, naj se glasuje po imenih. Deželni glavar odredi navadno glasovanje. Za predlog poslanca Meizlika so glasovali knez nadškof dr. Sedej in italijanski krščanski socialci, proti pa slovenski katoliški poslanci in laški liberalci. (Krohot na galeriji.)

Krščansko-socialni poslanci zapuste zbornico.

Po tem glasovanju predlaga poslanec Faidutti konec seje. Deželni glavar dá ta predlog na glasovanje. Zanj glasujejo le krščanski socialci, ki nato s knez nadškofom zapuste zbornico. To se je zgodilo ob ¾ 9.

Deželna hranilnica sprejeta.

Nato se je sprejel načrt deželne hranilnice, statut deželne umobolnice, resolucija proti vinskemu davku, izprememba statuta deželne kmetijske šole itd. V teku 20 minut je bilo nato rešenih nad 30 točk, večinoma prošnje za podporo.

Prihodnja seja v ponedeljek ob 10. uri dopoldne.

Za rešitev kolonskega vprašanja.

Pod predsedstvom c. kr. namestnika princa Hohenlohe se je vršilo v okrajnem glavarstvu v Gorici v soboto, 5. februarja, posvetovanje, kako rešiti kolonsko vprašanje. Tega posvetovanja so se udeležili: zastopnik poljedelskega ministrstva dvorni svetnik Schullern in zastopnik pravosodnega ministrstva sekcijski načelnik Dürig, dež. glavar dr. Pajer, deželna odbornika prof. Berbuč in dr. Pettarin, državna poslanca Fon in dr. Bugatto, precejšnje število italijanskih veleposestnikov, »Goriško zvezo« je zastopal dr. Pavlica, »Zvezo slovenskih kolonov« kolon Mizerit iz St. Ferjana, »Kmečko zvezo« za goriško okolico dr. Breclj, društvo slovenskih veleposestnikov Franc Kocjančič, »Goriško kmetijsko društvo« A. Jakončič, nadalje zastopnik »Federazione cattolica« ter sodni nadsvetnik Ciani. Vsled bolezni je bil posl. Faidutti zadržan, udeležiti se te seje.

V naslednjem podajemo natančno in nepristransko poročilo o tej važni seji. Povdarjamo pa, kar je razvidno že iz poročila, da bi brez naših somišljenikov posl. Fona, dr. Breclja in dr. Pavlice bila zadeva padla v vodo. Tudi to je vredno, da se povdari, da je poleg laških magnatov proti tej ljudski zadevi najbolj govoril zastopnik slovenskih veleposestnikov Kocjančič, kar naj si naše ljudstvo zapomni.

Princ Hohenlohe pozdravlja udeležence v italijanskem jeziku, prav posebno deželnega glavarja, predstavlja odposlanca obeh ministrstev ter nato nemško poroča, da je poljedelsko ministrstvo izdelalo kratak zakonski načrt, kako urediti kolonske razmere, ko se je v novejšem času pojavilo toliko pritožb, in pa da je tudi deželni odbor goriški izdelal bolj obširen zakonski načrt. Predlaga, naj se razpravlja najprej o vladnem načrtu.

Deželni glavar Pajer (izvoljen v laškem veleposestvu) izraža pomisleke o kompetenci deželne in državnega zbora. Zastopnika ministrstva sta to stvar pojasnila in dvorni svetnik Schullern je povdarjal, da je on pri sestavi tega zakonskega načrta imel pred očmi edino izboljšanje zemlje, ki je vsled zastarelih kolonskih razmer po Dalmaciji in po Goriškem zelo zanemarjena, ne sicer pri vseh gospodarjih.

Nato je princ Hohenlohe prebral prvi paragraf vladnega zakonskega načrta, ki naj določa, katere pogodbe spadajo v okvir kolonskega zakona. Deželni glavar Pajer meni, da se mu zdi obseg preširok. Zastopnik »Kmečke zveze« za goriško okolico dr. Breclj izjavlja v slovensčini, da se mu zdi obseg tega zakona mnogo preozek. Koloni so doslej resnično dajali svojim gospodarjem v pridelkih in delu, kar so bili dolžni dajati po kolonski pogodbi. Toda v zadnjem času so nekateri gospodarji izpremenili te kolonske pogodbe tako, da jim morajo koloni plačevati vse dajatve le v denarju. Kolonska pogodba se je izpremenila v namerno pogodbo. Ti koloni so sedaj mnogo na slabšem, kot so bili poprej. Po tem zakonskem načrtu ne bi vživala ta vrsta kolonov ugodnosti in dobrot tega zakona; zato želi, naj bi se tudi te pogodbe sprejele v zakonski načrt. Slovenska izvajanja dr. Breclja je nem-

ško tolmačil okrajni glavar dvorni svetnik grof Attems. — Franc Kocjančič, zastopnik »Društva slovenskih veleposestnikov«, se pritožuje, da »Društvo slovenskih veleposestnikov« ni imelo upogleda v ta zakonski načrt in zato ni moglo o njem ne razmišljati in ne sklepati. Zato želi, naj bi se prebral ves zakonski načrt, predno se preide v podrobnosti. — Princ Hohenlohe prebere ves zakonski načrt, obstoječ iz 15 paragrafov.

Baron Bitter, veleposestnik iz Monastera, izraža pomisleke in bojazen, da bi ta vzakonjeni načrt utegnil popolnoma uničiti tisto staro patriarhalno za gospodarja in kolona ugodno razmerje. Tak zakon bi siloma zatrl nekaj, kar je utemeljeno v zgodovinskem razvoju in duševnosti goriškega ljudstva. — Princ Hohenlohe pripominja, da je barona Ritterja kolonat znan kot zgleden, da pa obstoje druge razmere, ki jih hoče odstraniti ta zakon.

Dr. Breclj pravi, da so v kolonatu mogoče različne razmere. Pozna mnogo kolonov, in ti so večinoma koloni cerkva in drugih javnih ustanov, ki se počutijo v kolonstvu prav dobro in zato ne žele v tem oziru nobenih izprememb. To pa radi tega, ker je njih razmerje res ostalo patriarhalno. Koloni pa, ki so na posestvih zasebnikov, se v obče ne počutijo dobro, in sicer radi tega ne, ker njih gospodarji po svojih naraščajočih potrebah vedno strožje postopajo s svojimi koloni in vedno več od njih zahtevajo. Pozdravlja prav iskreno ta vladni načrt in želi, da se čimprej uzakoni, ker s tem bo odpravljenih mnogo krivic, ki jih trpe koloni. Prepričan je, da bo tak zakon popolnoma rešil kolonsko vprašanje, ker bo kolonsko razmerje, če bo izkoriščanje kolonov onemogočeno, samoposebi izginilo, gospodarji bodo prepuščali kolonom zemljišča v last, koloni se bodo osamosvojili. Ko ne bo več kolonov, bo kolonsko vprašanje rešeno. Seveda zato je treba, da prispeva država in dežela z gmotnimi sredstvi, ki bodo kolonom lajšala odkupovanje zemljišč. — Dvorni svetnik grof Attems zopet nemški raztolmači slovenska izvajanja dr. Breclja.

Profesor dr. Andrej Pavlica v slovensčini pozdravlja ta zakonski načrt s posebnim veseljem, ker obsega bistveno vse tiste točke, v katerih žele slovenski koloni izprememb. Priznava velike razlike v kolonskih vprašanjih pri posameznih gospodarjih. Zdi se mu, da se bo kolonsko vprašanje najbolje rešilo potom gospodarske organizacije po »Goriški zvezi« za Slovence, po »Federazione cattolica« za Furlane. Država naj bi podpirala nakupovanje veleposestnikov in oddajanje posestev v last kolonom potom brezobrestnih ali nizkobrestnih posojil. Če se ta zakon uresniči, se bo ta zaželjeni cilj vseh kolonov toliko lažje in hitreje dosegel. — Grof Attems nemško raztolmači slovenska izvajanja dr. Pavlice.

Baron Ritter omenja, da je zaslužil toliko ugovorov, ker se je hotel kratko izraziti. Povdarjal je, da je kolonsko razmerje mnogo bolj zamotano kakor se zdi. Kakor so razmere na njegovem veleposestvu, se sploh ne morejo zakonskim putem urediti, ker napredek na polju mlekarstva, vinarstva itd. tako napreduje, da je treba vsako leto več izpreminjevalnih razgovorov med gospodarji in koloni. In vsa ta različna gospodarska in druga patriarhalna razmerja spraviti v zakon, se mu zdi nemogoče, in tudi uničevalno za ta tradicionalni sistem. Predlaga, naj bi se po vzgledu obrtnih nadzornikov ustanovili tudi nadzorniki za pregledovanje kolonialnih odnošajev.

Dež. glavar Pajer povdarja, da se mu ne zdi zakonski načrt posebno srečno formuliran. Obravnavanje spornih slučajev, ki jih omenja zakonski načrt, ni popolno in nikdo ne more naštet

vseh mogočih slučajev. Po državljan-skem zakoniku je bilo svoj čas denarno oderuštvo mogoče, oziroma dovoljeno. Zlorabo v tem pogledu je preprečil, oziroma omejil oderuški zakon iz leta 1881. Njemu se zde krivične kolonske razmere oderuštvo. Zato bi bilo treba ustvariti nekaj takega, kar je podobno temu zakonu.

Baron Ritter našteva slučaje oderuštva, ki ga na škodo kolonov izvršujejo drugi, ki so manj vredni ko koloni. Kak poduradnik ali uradnik dá v izrejo kolonu 20 komaj izleglih piščet ali gosi. Predno mine leto zahteva od kolona deset izrejenih kokoši ali gosi. Če je kolonu med tem poginilo deset ali več živali, ne briga oderuha to prav nič, kolon mu jih mora dati. Kdo drugi da kolonu v izrejo telico, vredno 60 goldinarjev. Čez eno leto zahteva kravo nazaj. Krava je vredna 160 gld. Vsak ima polovico dobička. Oderuh ima najmanj 30 odstotkov obresti. Ti in drugi slučajji so, ki kolona bolj pritiskajo ko gospodarji.

Franc Kocjančič izjavlja, da po svojih skušnjah deli kolone v dve vrsti: zadovoljne in nezadovoljne. Koloni, ki so inteligentni, so po navadi tudi pridni, umno gospodarijo na gospodskem posestvu in dobro izhajajo. Drugi so manj inteligentni, leni, nemarni, zato se jim slabo godi. Prvim ni treba pomagati, drugim pa ni mogoče. Kolonski sistem je bil svoj čas razširjen po vsej Vipavi in Tolminskem poleg Furlanije in Brd. Treba bi bilo študirati vzroke, zakaj je kolonstvo na Vipavskem in Tolminskem izginilo. Te izkušnje naj bi se porabile za rešitev kolonskega vprašanja v Brdih in Furlaniji. Sicer pa on ni zadovoljen s tem zakonskim načrtom in tudi večina slovenskih veleposestnikov ne želi nikakih izprememb.

Nato se je razvnela debata, ali naj se te razmere uredi potom zakona, ali naj se sestavi samo neka komisija, ki naj nadzira kolonske zadeve. Od strani vladnih zastopnikov se je naglašalo, da nima zadnja pot nikake vrednosti. Princ Hohenlohe je povzel, da na tem zborovanju vlada neko splošno mnenje, da treba nezdrave kolonske razmere urediti in da ta vladni načrt ni vsem v vsem ugodil.

Poslanec Fon ugovarja, da bi ta zakonski načrt ne ugajal vsem. Povdarja, da sta zastopnika slovenskih kolonov, dr. Breclj in dr. Pavlica, prav iskreno in navdušeno pozdravila vladni zakonski načrt. Proti gospodu Kocjančiču mora odločno protestirati, da bi bili samo leni, neizobraženi koloni v slabih razmerah. Pozna prav mnogo kolonov, ki so inteligentni, pridni, varčni in vendar ne morejo izhajati, ker gospodarji zahtevajo od njih več, ko zmorejo. Radi tega predlaga, da se kolonsko vprašanje reši potom zakona, in če bi ga deželni odbor goriški ne predlagal v deželnem zboru, ga bo predlagal on. Ako je potreba za to še kako posvetovanje, naj bodo zastopniki ne samo juristi, ampak tudi prizadeti, t. j. gospodarji in koloni.

Grof Žiga Attems iz Podgore pravi, da je slišal na tem posvetovanju mnogo idealizma in platonizma, premalo pa praktičnih nasvetov. Tako umevajo kolonstvo oni, ki ga ne poznajo. On je zadovoljen s svojimi koloni in koloni z njim. Huduje se na vlado, ki je raziskovala kolonsko vprašanje po dvornem svetniku Schullernu, ki navzlic povabilom ni prišel k njemu pogledat njegovih kolonskih pogodb.

Po razgovorih se je izročila ta stvar odseku, ki naj obstoji iz deželnega odbora (ta je vse to vprašanje baje že proučil), iz zastopnikov slovenskih in laških veleposestnikov in kolonov ter iz poslancev Fona in Faiduttija.

Deželni glavar dr. Pajer obljublja, da bo do konca marca ta odsek izdelal, oziroma prenapredil zakonski načrt o ureditvi kolonskih razmer na Goriškem.

Tako se je končala ta važna seja. Dal Bog, da ta pereča kolonska zadeva ne zaspí, ampak se reši v prid trpečemu kolonskemu ljudstvu.

BIENERTHOVA POSVETOVANJA S STRANKAMI.

Ministrski predsednik Bienerth se prihodnji teden prične posvetovati s strankami o delovnem programu za predvelikonočno državnozbornsko zasedanje. Bienerth povabi voditelje strank na Dunaj h konferencam. Ves nemški časnikarski gozd hujska proti morebitnemu imenovanju kakoga Jugoslovana za ministra. — Korespondenca »Centrum« poroča, da bo imela »Slovanska Unija« začetkom bodočega tedna sejo, v kateri zavzame stališče z ozirom na sedanji položaj. »Lidove noviny« poročajo, da Bienerth noče sprave s Čehi.

BURNI PRIZOR V NIŽJEAVSTRIJSKEM DEŽELNEM ZBORU.

Šolski odsek nižjeavstrijskega deželnega zbora je sklenil predlagati, da se smejo učiteljice moštiti. Kršč.-soc. poslanec Parrer je stavil v govorilnici nižjeavstrijskega deželnega zbora nemškega narodnega poslanca Pittnerja na odgovor, ker je v »St. Pöltners Zeitung« trdil, da je bil zapisnik o razpravi lex Kolisko potrjen. Poslanec bi se bila stepala, da ju ni pomiril Prochazka.

ČEŠKI DEŽELNI ODBOR USTAVIL IZPLAČILA.

Češki deželni odbor je sklenil, da ne more več izplačevati iz deželnih sredstev kakoršnakoli izplačila. Niti poslancem niso izplačali dijet, marveč so jim dali le nakaznice s pripombo, da se dijete izplačajo, kadar bo kaj denarja na razpolago. »Hlas Naroda« poroča, da je deželni odbor sklenil, da ustavi tudi plače. Mladochi in konservativno veleposestvo se je odpovedalo dijetam, češki agrarci so jih odstopili češkemu šolskemu društvu.

OGRSKA.

V štiriurnem ministrskem svetu je Khuen izjavil, da se mora predvsem ustanoviti vladna stranka. Rešili so nato bosansko ustavo. Andrassy je konferiral s Khuenom. Sodijo, da se razdruži ustavna stranka. Trgovski minister Hieronymi bo v Iglu soglasno izvoljen za poslanca, ker je odstopil od kandidature Justhovec grof P. Batthyani.

BOJ POLJAKOV PROTI NEMŠKEMU KAPITALU.

L v o v, 10. februarja. Poroča se, da so se vse poljske stranke in podoljski konservativci z vso odločnostjo uprli proti ustanovitvi industrijske banke v zvezi z nižjeavstrijsko eskomptno družbo. Uvedli so živahno agitacijo proti združenju z nemškim kapitalom ter skušajo s posebnim predlogom vreči to namero. — Splošno se govori, da bo deželni maršal grof Badeni odložil svojo čast, ako ne bo dogovora deželnega odbora z nižjeavstrijsko eskomptno družbo potrdila večina zbornice. — Nižjeavstrijska eskomptna družba in deželni odbor sta pritrdila in principu ponudbi kneza Lubomirskega in njegovi skupini, da se dovoli tej skupini v nameravani industrijski banki posest akcijske v višini 1.900.000 K. Pri razgovoru o posameznih zahtevah skupine pa so se pojavile težave, ki so doslej onemogočile sporazumljenje. Največjo težavo je povzročilo to, ker zahteva skupina kneza Lubomirskega odločno vpliv na imenovanje ravnatelja industrijske banke, čemur pa seveda niso pritrdili deželni odbor in konservativna stranka v deželnem zboru, kakor tudi ne demokrati in poljska ljudska stranka. Cela zadeva postaja vedno bolj politična.

KREČANSKA KONFERENCA.

Italijanski zunanji minister namerava sklicati krečansko konferenco veleblasti spomladi ali poleti v Rim. Povabljeni bosta tudi Nemčija in Avstro-Ogrska.

MINISTRSKA KRIZA NA ŠPANSKEM.

Španska vlada je demisionirala. Vlada je poverjena demokratu Canaleji.

NOVE VOLITVE NA ANGLEŠKEM.

Poroča se, da namerava ministristvo rešiti pred vsem stari proračun. Sodi se, da bodo še enkrat državnozbornske volitve, in sicer poleti ali jeseni.

PROTI KATOLIČANSTVU NA RUSKEM.

Ruska дума je začela 3. t. m. zopet delovati. Na dnevnem redu je proračun in poleg drugih zakonskih predlogov tudi zakon o spojitvi Finske z Rusijo, kar se pravi oropati Finsko privilegijev države v Rusiji in napraviti iz nje navaden ruski gouvernement. Navidezno to sicer ni velikega pomena. Vendar kdor pozna natančneje nagibe k osnovi te zakonske predloge, pride do drugega zaključka. Ko se je namreč l. 1905. proglasila verska svoboda v Rusiji, je prestopilo mnogo prebivalstva iz ruske pravoslavne cerkve v katoliško. Posebno močno se je pojavilo to gibanje v okrajih, ki so bili svoječasno že katoliški, vendar pa v 70. letih v prejšnjem stoletju siloma priklopljeni ruski pravoslavni cerkvi. Te pokrajine pa se hoče sedaj ločiti od katoliškega prebivalstva poljskega kraljestva in se jih hoče priklopiti novemu finskemu gouvernementu, da bi se tako siloma pridobilo ruski cerkvi pristaše, ali pa vsaj preprečilo prestop h katoliški cerkvi. Katoliški poslanci hočejo nastopiti z vsemi sredstvi proti omenjeni predlogi, toda zmagali ne bodo, ker je velika večina dume za predlogo.

Službena pragmatika in časno napredovanje državnih uradnikov.

Praga, 10. februarja. Svojčas se je dementirala istinitost poročil o nameravani službeni pragmatiki o časnem napredovanju v službi. Zdaj pa objavlja glasilo čeških poštinskih uradnikov, ki je objavilo tudi prvo dementirane vesti, v posebni prilogi celo vladno predlogo, ki jo namerava vlada predložiti zbornici. Najvažnejše točke so: Kvalifikacijo uradnikov bodo presojale kvalifikacijske komisije, ki bodo imele pet članov in zadostno namestnikov. Komisije bodo obstajale pri centralnih uradih, pri deželnih političnih in finančnih oblastih, kakor tudi pri tistih uradih, ki so neposredno podrejeni neki centralni oblasti in sicer tam, kjer to odredi načelnik centralne oblasti. V področju justičnega ministrstva se bodo ustanovile kvalifikacijske komisije po določilih justičnega ministrstva, ki jim določi tudi uradno okrožje. Kadar bo razsojala komisija o kvalifikaciji kakoga strokovnega uradnika, bo pozvan v komisijo namesto najmlajšega člana komisije dotični strokovni referent. Uradnikov načelnik predloži komisiji kvalifikacijski predlog, o katerem se pa morajo izjaviti tudi nadzorovalni uradniki, in sicer morajo v slučaju neugodne kvalifikacije tudi navesti razloge. Uradni načelnik se kvalificira po komisiji neposredno, ostale razsodbe komisij se pa morajo predložiti načelniku urada, ki mu je komisija pridružena, v pregled, izvzete so le kvalifikacije sodnih uradnikov, ki se ne smejo izpremeniti in pregledati. Važna so določila o pokojninah. Če postane uradnik iz katerega koli razloga brez lastne krivde za službo nesposoben, se mu prišteje k službenim letom še 10 let. V slučajih, kadar postane uradnik v izvrševanju svoje službe invaliden, se mu tudi prišteje 10 let in se mu še zviša pokojnina v ozira vrednih slučajih nad najvišjo mero. V takih slučajih dobe avskultanti in praktikanti popolni adjutum kot penzijo. Uradniške vdove in sirote, ki nimajo pravice do pokojnine, dobe, ako uradnik v službi smrtno ponesreči, popolno penzijo dotičnega činovnega razreda. Kadar umre kak uradnik, ki naj bi napredoval v službi, dobe svojci pokojnino tistega činovnega razreda, v katerega bi bil moral priti rajni uradnik. Če kak uradnik kandidira ali če je izvoljen za poslanca, stopi med kandidaturno dobo, oziroma za čas svojega poslanstva v izvenslužbeno razmerje in ne more biti povišan v višji plačilni razred, kakor je tudi advancement zanj nedopusten.

Predno se odloči uradniku kaka redna kazen, se mora dati uradniku prilika, da se zadostno opraviči in se sme kaznovati le po prejšnjem posvarilu. Disciplinarne kazni so: ukor, zatvoritev advancementa in zatvoritev povišanja v višji plačilni razred, znižanje dohodkov, vpokojitev z nižano pokojnino. Kazenska vpokojitev traja le določeno dobo, ostale kazni najdalje tri leta.

Dnevne novice.

+ Liberalna doslednost. Še predvčerajšnjem je glasilo štajerskih liberalcev »Dnevnik« kategorično izjavilo, da so »klerikalci« brezdomovinci, brez poštenja in neznačajni in da narod za vsakim vogalom prodajajo. Danes pa prinaša »Dnevnik« velik članek, kjer hvali obstrukcijo poslancev S. L. S. v štajerskem deželnem zboru. Pravi, da je šele zdaj vsled nastopa poslancev S. L. S. »došlo v Gradcu do poloma ne le nemškonacionalne, temuč tudi gospodarske politike«, boj naših poslancev da je zato tako važen, ker so z njim »zainteresirali vso avstrijsko politično javnost« in ker so »temeljito blamirali nemškonacionalno večino v deželnem zboru, ki je sedaj v taki zadregi s svojim proračunom, da ne more ne naprej ne nazaj.« Obstrukcija poslancev S. L. S. je povzročila, da »gori v nemškem taboru v mestih in na deželi«, Slovincem pa »je osvežila oporno silo, da z novim pogumom stopajo, tako naprednjaki kakor »klerikalci« v boj za svoje pravice in za svoj rod.« — Tako so zdaj liberalci primorani hvaliti S. L. S., katero so še nedavno psovali za nenarodno. Sicer pa mi ne na liberalno grajo ne na hvalo nič ne damo, le priti bi treba hinavstvo, nepoštenost in nedoslednost teh ljudi, ki se zmiraj v drugi obliki, pa vedno enako grda po-kaže.

+ Protest učiteljstva. Pri sestanku slovenskega krščanskega učiteljstva ki ga je zadnjič sklical ljubljanska

podružnica »Slomškove zveze«, so vsi navzoči z ogorčenjem zahtevali, naj se razglasi sledeča izjava in protest: »Učiteljstvo Slomškove zveze odločno zavrača in obsoja, da se je človek v osebi J. Cankarja v drami »Hlapci« drznil grdo in ostudno blatiti učiteljstvo sploh. Persiflaža učiteljstva, kakršna se nahaja v tej knjigi, je skrajno žaljiva in predrzna obenem. Kot vzgojitelji mladine izvršujemo prevzvišeno zvanje, da bi mogli tako blatenje mirno prenašati. Pravi umetniški in resni prijatelji sramotenja celega stanu niso sposobni. Upamo, da slavno občinstvo brez razlike strank z nami soglaša! Apeliramo pa tudi na visoko c. kr. deželno vlado, naj zabrani, da se omejeno grdenje učiteljstva ne bo smelo javno uprizorjati.« — »Hlapci« so pravkar izšli. Tudi v umetniškem oziru je ta knjiga tako beraška, da vzbuja samo pomilovanje, da je Cankar tako naglo in globoko umetniško propadel in osirotel na mislih in celo v dikciji.

+ Tržaški škof dr. Nagl se od vernikov svoje škofije poslavlja v posebnem pastirskem listu, ki se zlasti veliko bavi z liturgičnim vprašanjem.

+ Kultura nemških poslancev. Pri zadnjem zasedanju v štajerskem deželnem zboru so se nemški poslanci skazali kot prvi naši »Kulturträgerji«. Veliki so bili v psovkah in zabavljanju čez slovensko ljudstvo. In krona vsem čednostim je bil zadnji dan, ko je namestnik razglasil, da je deželni zbor odgođen. Poparjeni in žalostni kakor politični kužki so se hoteli vendar nad našimi poslanci maščevati. To so storili, da so proti našim junakom kazali svoje dolge jezike in dvigali svoje umazane pesti — seveda to le nekateri nemški nacionalci, predvsem še njihovi voditelji. — Dejanje se smeši samo in jeza se kaznuje s preziranjem in — nadaljevanjem.

+ Za S. K. S. Z. v Ljubljani so darovali: Josip Lavrič, župnik, 5 K; Leopold Turšič, kaplan, 5 K; Franc Maček, načelnik Ljudske posojilnice, vsi iz Logatca. Živel!

+ »Narodna prosvjeta« se imenuje glasilo hrvaških učiteljev v Istri. List je jako dobro urejevan. Drži se načela, kakoršna zastopa »Slomškova zveza«. Priporočamo ga najtoplejše našim učiteljem krščanskega prepričanja. Podpirajmo dobre hrvaške časopise! Z veseljem zasledujemo krščansko gibanje med istrskimi Hrvati, ki polagoma, a sigurno napredujejo v krščanski ljudski organizaciji.

+ Znana slovenska kapitoflnska gos, teta »Edinost« strašno vpije, ker smo prišli cirilmetodarji. Skoro da ne pravi, da smo rekli, naj se v Trstu podere slovenska družbina šola! To je seveda vse le narodna demagogija in računanje na šovinistične instinkte. Mi nismo nič drugega rekli kakor to, da je danes Cirilmetodova organizacija liberalna organizacija, ki ima namen s svojimi podružnicami greti zmrznjene liberalne invalide na deželi. »Edinost« kliče obmejne Slovence zoper nas na pomoč. Uboga brljavka! Katoliški obmejni Slovenci so veseli, da so se liberalnega cirilmetodarstva iznebili, ki ni zanje nič storilo. Obmejni Slovenci imajo svoje lastno šolsko društvo, svojo Krščansko izobraževalno in mladinsko zvezo, cvetočo gospodarsko organizacijo in politično stranko, ki je ponos celega Slovanstva v Avstriji, poslance Kmečke zveze, ki se pravkar uspešno bojujejo za avtonomijo slovenskih obmejnih dežel. To so stvari, ki so v narodnem oziru neprimerno večjega pomena kakor cirilmetodarija s svojim narodnim frazerstvom. Če vam je toliko od tega, da se Slovenci složno bore za narod, zakaj ste pa frivolno in brez povoda družbo poliberalili, da danes brez vsake kontrole dela, kakor hočejo tisti ultraliberalci in zagrizeni sovražniki slovenskih ljudskih načel, ki zdaj v njej sami gospodarijo? Sicer pa se bodo naši somišljeniki zbrali v »Narodni obrambi«, ki bo tudi podobno narodno delo izvrševala. Kar pa se tiče očitka, da iz strankarskih namenov cirilmetodarijo napadamo, rečemo čisto odkrito: Liberalci so za narodno delo po svojem bistvu nezmožni. Kdor ni katoliškega svetovnega nazora in ljudskih socialnih načel, ta ne dela narodno, čeprav ustanovi 999 Cirilmetodovih podružnic na leto. To je kakor beli dan jasno, seve le za misleče ljudi, ne pa za fosilno pamet »Edinosti«. Zato pa njeno jamranje na pepelnico sredo ne bo prav nič izdalo. Naši somišljeniki pa vsi na delo za »Narodno obrambo«!

+ Kdo se je oglasil. Včeraj smo brali v hrvaškem »Pokretu« članek zoper našo stranko, katero hudo napada, in zoper naš list, ker »ščuva« zoper cirilmetodarijo. »Pokretu« se zdi, da smo mi protinarodni in, če bi izbornih slovenskih naprednjakov ne bilo, bi bili

Ker ni bilo za devet zelo nevarnih jetnikov več prostora, so bili prisiljeni, izpustiti manj slabe na prosto. Dve tretjini jetnikov še ni doseglo starosti dvajset let.

Očeta je umoril. Iz Lvova se nam poroča: V vasi Podbrzezie je umoril na grozen način bogatega kmeta Ivana Styreckija njegov mlajši 20letni sin, da bi dobil denarja. Napadel je očeta in mu razbil glavo s sekiro ter truplo zakopal v hiši. Nato je oterpal denarje, zažgal hišo in pobegnil. Zaradi sinove razsipnosti pa so postali orožniki pozorni, ker je tudi zginil kmet Styrecki. Preiskali so razvaline hiše in našli grozno razmesarjeno truplo Styreckega. Morilca so zaprli, a je skušal v začetku odvrniti sum na svojega brata, kar pa se mu ni posrečilo, ker se mu je krivda dokazala; nato je tudi sam priznal zločin.

Kmetijski pouk vojakov na Ogrskem. Med tem ko se je v Avstriji pred kratkim odbila prošnja nižjeavstrijskega kulturnega sveta, naj se vpelje kmetijski nadaljevalni pouk pri aktivnem vojaštvu kmečkega stanu, češ, da vojno ministrstvo ne more prirejati takih tečajev, so na Ogrskem po najkrajšem potu rešili to vprašanje. Kakor poroča ogrska agrarna korespondenca (Ung. Agrarkorr.), je nadžupan Dyonis Hunkar, predsednik vespripranskega komiteta, otvoril pred nekaj dnevi tretji kmetijski tečaj za vojaštvo. Tajnik Andrej Kajdacsy je razpravljal o važnosti kmetijskega pouka za aktivne vojske kmečkega stanu. V tečaju se ne poučuje vojakov samo racionalnega kmetijstva in živinoreje, temveč se uče tudi plesti košare in vezati metle. Predavanja vodijo društveni tajnik Andr. Kajdacsy, nadživinozdravnik Jak. Havas in vinogradski nadzornik Dyonis Marten. Res, da nam ne more biti Ogrska v vsem vzor, a kar se tiče kmetijstva, so onstran države na mestu. Če je bilo torej mogoče na Ogrskem vpeljati kmetijske tečaje za vojaštvo, zakaj bi ne bilo mogoče v — Avstriji?

Zaradi trpinčenja vojakov obsojen. Iz Kiela poročajo: Vojno sodišče prvega oddelka bojnega brodogradnje je obsodilo mornariškega podčastnika Freeda na bojni ladji »Schlesien« na tri mesece ječe zaradi trpinčenja vojaških novincev v 51 slučajih.

Kri na maškara. Iz Vratislave poročajo: V Bohumu so se sprli udeleženci neke maškade med seboj. Nekdo je oddal iz revolverja pet strelkov. Šest oseb je bilo težko ranjenih in so jih morali prepeljati v bolnico. Napadalec so le s težavo ukrotili. Med bojem je oddal še en strel in zopet težko ranil nekega gosta.

Poizkušeni trikratni umor. Iz Halle poročajo: Vdova Waldheim je preteklo noč poizkusila umoriti svoje tri otroke, stare 4 tedne, 2 in 4 leta, na ta način, da je zakurila pod njihovimi posteljami ogenj. Neki policaj, ki je šel mimo stanovanja in zapazil plamen, je vdrl v stanovanje in pogasil požar. Vdova je priznala, da je hotela umoriti sebe in svoje tri otroke in sicer zaradi velikega pomanjkanja.

Z bankovci zakuril. Nek kmet na Češkem je prodal na sejmu tri goveda in vtaknil bankovce z drugimi papirji v žep. Ko je prišel domov, se je mirno vlegel in pustil denar v žepu. Zjutraj je hotel njegov sin zakuriti in je iskal papirja za podžig. Oče mu je v polspanju in ker še od prejšnjega večera ni imel jasne glave, dejal, da je v njegovem žepu dovolj papirja. Sin je zgrabil vse skupaj in zakuril. Šele ko je videl plamen, se je očetu zabliskalo v glavi; planil je po koncu in hitel k peči, a rešil je le en kosček stokronskega bankovca, ostalo — bilo je 800 kron — je bilo že pepel.

Avstrija in vojne mornarice drugih držav. Med vsemi državami ima Avstro-Ogrska najslabšo vojno mornarico. Angleška ima 59 bojnih ladij nad 11.000 ton, oklopnih križaric 38, navadnih križaric 72; ameriške Združene države 28 bojnih ladij nad 11.000 ton, 1 pod 11.000 ton, 12 oklopnih, 28 križaric; Nemčija 24 bojnih ladij nad 11.000 ton, 13 pod 11.000 ton, 13 oklopnih, 41 križaric; Francoska 21 bojnih ladij nad 11.000 ton, 11 pod tem številom, 23 oklopnih, 26 križaric; Italija 14 bojnih

ladij nad 11.000 ton, 2 pod 11.000 tonami, 10 oklopnih, 12 križaric; Japonska trinajst bojnih ladij nad 11.000 ton, štiri pod tem številom, dvanajst oklopnih, 22 navadnih križaric; Rusija ima 10 bojnih ladij nad 11.000 ton, 3 pod 11.000 tonami, 8 oklopnih, 6 križaric; Avstro-Ogrska nima nobene bojne ladje nad 11.000 ton, 9 pod 11.000 tonami, 3 oklopnice-križarice, 7 navadnih križaric. Tudi trgovske mornarice ima Avstro-Ogrska najmanj.

Znanost in umetnost.

»KATOLIŠKA BUKVARNA« V LJUBLJANI:

Ljubljanski pastirski list za leto 1910, cena 20 vin.

Zbirka ljudskih iger, 12. snopič, 80 vin., po pošti 90 vin. — Vsebine: a) za moške vloge: Izgubljeni sin. V ječi. Pastirci in kralji. b) Za ženske vloge: Ljudmila. Planšarica.

Vstaja škenderbegova. Zgodovinska povest, 60 vin., vezano 80 vin.

Ruvile, Zurück zur hl. Kirche. Erlebnisse und Erkenntnisse eines Convertiten, 2 K 40 vin. — V dveh mesecih je izšlo devet natisov tega znamenitega dela.

Stolz-Telch, Bilder zur christkatholischen Glaubens- und Sittenlehre, vezano 4 K 80 vin.

Wilms, Der religiöse Mensch im Urteil der Welt, 2 K 04 vin.

Hutter, Eine Pilgerwall nach Lourdes. Zu Fuß von Freiburg in der Schweiz nach Lourdes. Wallfahrts-erinnerungen, vezano 3 K.

Reuter, Der Beichtvater in der Verwaltung seines Amtes, 7 K 80 vin.

Bremscheid, Fastenpredigten in drei Zyklen mit je einer Karfreitagspredigt, 2 K 40 vin.

O znižanju cene pri izdelkih, ki služijo za hrano in uživanje, se danes malokdaj kaj čuje. Zato je jako ugodno za naše gospodinjke, da stanejo priljubljene Maggijske kocke (gotova goveja juha) samo 5 h namesto 6 h. Pri tem je pa kakovost in veličina ostala zajamčeno ista kakor dosedaj. Maggijske kocke po 5 vinarjev so narejene iz najboljših izvlečkov mesa in zelenjav; vsled tega se lahko, kakor ostali Maggijski izdelki, vsakemu priporočajo.

Trdovraten kašelj

in druge prsne bolezni, na katerih trpe mladi in stari se hitro olajšajo in premagajo s SCOTT-ovo emulzijo. Že kratka uporaba Vas bo prepričala o tem na Vašo veliko zadovoljnost. Najboljši učinek

SCOTT-OVE EMULZIJE
se opira na čistost in redilno moč njenih sestavin in predelavanj po SCOTT-ovem ravnanju, vsled česar je ista lahko prebavna celo za najslabši želodec.
SCOTT-OVA EMULZIJA je neprekosna in velja za neprekosno vzor emulzijo. 2615
Cena izvorni steklenici 2 K 50 v.
Dobi se v vseh lekarnah.

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.
Budimpešta 10. februarja.

Pšenica za april 1910	14:00
Pšenica za maj 1910	13:70
Pšenica za okt. 1910	11:73
Rž za april 1910	9:46
Rž za okt. 1910	8:74
Oves za april 1910	7:47
Koruzna za maj 1910	6:62

Efektiv:

HLEV

s pritliklinami se odda v najem na Poljanski cesti 81. Več se izve pri J. Zakotnik, Dunajska cesta 40.

Elegantno stanovanje

obstoječe iz 4 sob s kopalnico in vsemi drugimi pritliklinami, ležeče na solnčni strani, s krasnim razgledom, da se z majnikovim terminom v najem. Tudi se dajo lepi lokali, primerni za trgovine ali pisarne takoj v najem. Naslov pove upravništvo tega lista. 298 1

Znižali

smo od 6 v na

5 v

ceno pri

MAGGI jevih kockah

1 kocka da
1/4 litra

najfineje goveje juhe

enake kakovosti kakor doslej. Prosimo da izrecno zahtevate **MAGGI** jeve kocke z zvezdo s križem. Te so priznane

najboljše!

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306.2 m, sred. zračni tlak 736.0 mm

Dan	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Podoba v 24 urah
9	2. zveč.	730.1	1.6	sl. svzh.	oblačno	52
10	7. zjut.	733.0	-0.5	.	.	
	2. pop	736.1	1.6	sl. jlvzh.	oblačno	
Srednja včerašnja temp. 1.7°, norm. -0.8°.						

Prihranite vsak dan

4.80 do 24 kron, ako za-
vzivate železnato vino s
kino lekarja Piccoli-ja v
Ljubljani z dnevnim iz-
datkom 18 vinarjev, mesto
kina železnatega vina, ki
ne vsebuje več železa, kot
navadno vino in kojega bi
moral izpiti eden do pet
litrov na dan, da bi do-
vedli organizmu potrebno
množino železa, kar bi pa
bilo radi alkohola le škod-
ljivo. Pollitera steklenica
Piccolijevega železnatega
vina 2 kronl. - Naročila
proti povzetju. 3281

Razpis službe organista in cerkovnika v Možici na Koroškem.

Nastop 3. marca 1910. Oženjeni cecilijanec, katerega žena je dobra pevka in on roko-
delec v mizarstvu ali v krojaštvu, ima pred-
nost. Cerkevno predstojništvo Možica na
Koroškem. 3-1

Knjižgoveznica „Katol. tisk. društva“ v Ljubljani

se priporoča v izdelavo vsakovrstnih knjižgoveških del.

Specijaliteta: črtanje poslovnih knjig

za denarne zavode, trgovce, tovarnarje, društva i. t. d.

Vsako naročilo se točno in natančno po predpisu izvrši. Raznovrstni vzorci na zahtevo brezplačno.

Karla Planinška
prazena kava
je za poznavalce najboljša.

Anton Polanc, valjčni mlin v Radečah pri Zidanem mostu

priporoča svojo veliko zalogo vseh vrst pšenične in ko-
ruzne moke. Proizvodi vzamejo jako veliko vode v se in
dado nedosegljiv pridelek kar je zlasti za gg. pekovske mojstre
neprecenljive vrednosti. Na zahtevo se pošljejo ceniki franko.

Zaloga sukna,
plafna, modnega in
manufakturnega
blaga

FRANC SOUVAN SIN - LJUBLJANA
Mestni trg št. 22 in 23
Manufakturna veletrgovina. Narodno podjetje.

Največja zaloga
preprog.
Popolne opreme
za neveste